

בהתלהבות, וכימים מקדם היו מתפללים יותר טוב, ועכ"פ אין לפחות ממדרגת ימים שעברו. וכיום הפורים שהוא יום שטרודים בו, מ"מ יש איזה זמן

שיכולים לידבק או בהקב"ה, והוא כעת התפלה. ויעזור השי"ת שנוכה לקבל התורה מרצון ולהטות לכבנו אליו אכי"ר.

משנכנס אדר מרבין בשמחה (הענין כ"ט). ופרש"י ימי גיסים לישראל, פורים ופסח. ומשמע שיש שייכות בין שני החדשים האלה, והדין נותן. שניסן תחילת השנה ואדר אחרית השנה וכל דבר שבקדושה נעוץ טופו בתחילתו וענין אחד להם. וכן (כמס' מגילה ה"ע"ב) מיסמך גאולה לגאולה.

והענין נראה כס"ד דזה מבואר בספרים דנס יצ"מ ה"י מהשפעת מדת החסד, כי ישראל לא היו ראויים לצאת אלא השי"ת ברחמיו הוציאם כרי שלא ישקעו בנו"ן שערי טומאה. וידוע שמדת החסד הוא אתערותא דלעילא. וכן כתיב "א-ל מוציאם ממצרים". כי שם זה הוא חסד פשוט כידוע בלי אתערותא דלתתא כלל.

גם פורים השפעתו ממדת החסד, כדאיתא בספר דסיסי לילה, שאין צריך לקדושת ישראל שהרי מצותו בשכרות שאין מקום להשתדלות, רק אותו היום וזה בגורל מעצמו כמו מי שמרויח בגורל בלי יגיעה כלל. והוא בחינת עד דלא ידע. ע"כ תוכן דבריו הקדושים.

ובזה יובן מזל אדר דגים. כי דגים יניקתו מן המים, דהיינו החסדים כנודע. ובוזה הם רומזים למדת החסד. וכן איתא בספר הזוהר (הובא בסידור שלי"ה) שהשבעה קולות שכמומור לרוד הברו וגו' הם כנגד שבעת הספירות. והראשון קול הוי' על המים הוא

כנגד החסד. ע"כ. ובפרק שירה איתא, דגים שבים אומרים, קול הוי' על המים. ומוכח מכאן שהדגים נמשכים מספירת החסד.

ובזה יובן מה שאיתא במס' קידושין (ג) כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם. וכי' וקשין לעולם יותר מדור המכול דאילו התם כל אשר בחרכה מתו ולא דגים שבים והכא (בלידת ממזרים, עיין מהרש"א) אפילו דגים שבים שנא' על כן וגו' וגם דגים שבים יאספו. וצריך להבין מה ענין ריבוי זנות אצל דגים שבים?

אבל ע"פ האמור ניחא ע"פ הקרמת הבעש"ט על הפסוק "ואיש אשר יקח את אחרתו חסד הוא", ואמר הבעש"ט (מובא בס' מאר עינים פי פנחס) הנה מי שהולך אצל הערוה ר"ל הלא הוא מחמת אהבה שבו, הלא האהבה ההיא חסד הוא המדה שבבורא ית"ש, ועתה עושה בזה רעה ומוריד את האהבה כביכול במקום מטונף. עכ"ל"ק.

והואיל שהדגים שבים יניקתם מן החסד, וע"י זנות נפגם החסד, ממילא פסקה יניקתם, ולכן גם דגי הים יאספו. ומרזמו דג"י ה"ים כגימט' חס"ד.

אבל יש חילוק בין חסד דאדר לחסד דניסן. דהנה בחודש ניסן הי' התגלות לעין כל, אבל כפורים הי' הגם טמון ומכוסה בטבע בבחינת חסד מכוסה

כמו שאיתא בספרים (ועיין בספר קדושת לוי בקדושה ראשונה), על הפסוק 'ואנוכי הסתר אסתיר' שמשם ילפינן אסתיר מן התורה. ובוזה יומתק בעזה"י מזל אדר דג"י"ם דייקא, כי הם מרמזים לענין מכוסה כמו שפרש"י עה"כ 'ידגו לרכ' 'מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין עין שולטת בהם' והואיל והי' הנס בחסד מכוסה ג"כ נרמז המזל כדגים שהם חסד והם מכוסים.

משא"כ בניסן שהי' הנס בחסד נגלה. ולכן מרומז הנס בהתגלות ובפומכי בשם החדש עצמו שהוא ניס"ן. ופירושו של נ"ס, הוא דבר הנראה לעין כל כמשי"כ ושיים אותו על נס וגוי וראה אותו וחז"י ובמצרים היו נסים נגלים כמו שאמרנו על הים נורא תהלות עושה פלי"א. והוא דבר הנראה לעינים שבני אדם מתפלאי"ם בו. וכן כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראניו נפלאות. ומזלו של ניסן הוא טלה, ובהמות דקות אומרות (בפרק שירה) מי כמוכה וגוי נורא תהלות עושה פלי"א.

והרמז לכל הנ"ל אד"ר בגימט' בחס"ד מכוס"ה. $131 + 74 = 205$
 ניס"ן בגימ' בחס"ד נגלי"ה עם כל"ל האותיות 170
 (וטעם לכול"ל כי ניסן הי' כלליות כל הנסים כידוע, וגם ניסי אדר כלולים בו), והוא הי' ראש כל הנסים ואדר סוף כל הנסים, ולכן, עש"ה פלי"א בגימ' אד"ר $205 = 170$
 ניס"ן.

ומפני ששני חדשים האלו הם משורש מדת החס"ד יוכן שבשני חדשים דייקא הזמן לעשות צדקה וחסד. בפורים מתנות לאביונים, ובניסן כופין על מעות חטים, מה שלא נמצא בשום פעם אחר שיהי' חיוב של צדקה על זמן מיוחד. משום שבשני חדשים הללו יש התגברות מדת החסד.

על רצפת בהט ויש ודר וסתת. בגמרא (מגילה יב.) מאי בהט? אמר רב אסי אבנים שמתחוטטות על בעליהן. (פרש"י מחטטים ומחזירים בעליהם אחריהם עד שמוציאים אותם כדמים יקרים). ודר וסותרת. רבי

ר"י תנא שקרא דרור לכל בעלי סחורה. (פרש"י עשה נחת רוח לכל בני מלכותו להעביר מהם מכס הסוחרים) ופסוקים אלו אינם נראים מסודרים שמפסיק אודות דרור באמצע סיפור הסעודה ושוב חוזר לסעודה ומספ"ר 'והשקות בקלי זקב'. ונראה בעזה"י ע"פ פשט כי מדרך המלכים להטיל מס כבד על אבנים טובות וכל מיני מותרות כאלו ולכן הם יקרים מאד. ולולא המכס היו בזול הרבה יותר. ולכן כשמספר גודל ערך יקר הסעודה (כדי לפרסם לאיזה שלוח נכנסה אסתיר כמו שדרשו ז"ל) אומר שהיו שם אבנים שנקראים בהט שבעליהן מחטטים אחריהן מחמת גודל יקרים. ולא תאמר שהם עולים בדמים יקרים מחמת המכס, כי דר וסותרת, שקרא דרור ממכס לכל בעלי סחורה ועדיין הם נקראים בשם בהט ועדיין צריך לחטט אחריהם אמור מעתה כמה הון שקע המלך בסעודה זו שאבנים כאלו היו, קבועין ברצפה.

במס' מגילה יש סדר קריאת כל המועדים, ומבואר ע"פ מה שאיתא בספ"ק, (ועיין בס' בני יששכר מאמר חודש אדר מאמר ה' אות ה) כי פורים כולל כל המועדים.

ודובר שלום לכל זרעו. ופרש"י ודובר שלום לכל זרע עמו. וקשה הלא גם זרע עמו הם "עמו" ונכללים כדורש טוב לעמו? וענינו נראה בס"ד שקאי על דורי דורות ושפיר קראם זרע עמו שאינם בדור אחד עמו. והיינו כשעת קריאת המגילה אז התפשטותו של משה הוא מרדכי דובר שלום לכל ישראל וממשיך להם השפעות טובות, וכל הנסים של פורים שמתעוררים מחדש בכל דור ודור.

עין נגחה לסמך דגראו (סוף פ')

שואל נעשה מלך ע"י גורל. ואצלו נתברר שהגורל אמת ואינו במקרה. שהי מקורם נמשח שאול

ע"י שמואל הנביא ואח"כ כמעמד כל העם הפילו גורל וילכד שאול" כמבואר כש"א י"ד. ואז אמר שמואל ה'איתם אשר פחד וגו' משלמו ומעלה גבוה וגו'. נמצא שלא הגורל הוכיח עליו אלא הוא הוכיח על אמתת הגורל. וממנו יצאו מרדכי ואסתר ועל ידם נפל המן שלא האמין בהשגחה פרטית אלא שהכל במקרה כמ"ש חז"ל עה"כ אשר קרה"ו. וגם הגורל ה"י אצלו במקרה ונפל ע"י הפור הוא הגורל.

ובפנימיות הדבר כל ענינה של פורים הוא התגלות עולם המקור כי אז נתגלה שער החמשים ע"י העץ גבוה נ"י אמה כידוע, והוא יום כמו יום כפורים כידוע מתקנה והוא מקור ישראל ד'.

וגו' אקוה
ופורים צ"ל ספר
אורה ואמה (באנוח)
לאמר אקוה י'ט"א

כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש. המגילה מסיימת כי המלך שם מס על הארץ וא"י היס אשר לכאורה אין לו שייכות לסיפור הנס ולתוכן המגילה? והענין נראה כי המגילה מתחלת לספר מן הסעודות הגדולות שעשה אחשורוש אשר הראה את כבוד מלכותו אשר לכלל את צרכי סעודות אלו מהמסים העצומים אשר גבה מהעם כאשר דרשו חז"ל (פס' מגילה דף י"א). שלכן נקרא אחשורוש שהכל נעשים רשים כימיו. ואח"כ בזכותה של אסתר הוקל עליהם כמ"ש כ"ה הנחה למדינות עשה. ואח"כ בסוף המגילה מגיד הכתוב שלא תאמר שכזה נסתיימה ההגדה מהמלך אשר ביקש לאבד את היהודים אלא שבכל דור ודור עומד אחשורוש חדש והקב"ה עושה לנו נסים נסתרים כמו במגילה זו להצילנו מידם. ולמגילה זו אין סוף שכאשר מסיימים אותה שוב מתחילים מחדש כי יש אחשורוש חדש והקב"ה מושיענו ע"י מרדכי חדש. ולכן המגילה נעוצה סופה בראשה ובפרק האחרון כבר משתעי אודות הצורך החדש אשר שם מס על הארץ וממילא צריכין להתחיל מחדש לספר על הסעודות וההוצאות המרובות. ומסביר הכתוב, כי מרדכי היהודי משנה"ה כלומר שהוא מתחדש עוד הפעם כמו "ומשנה כסף קחו בידכם", ולמה צריכים מרדכי משנה כלומר מרדכי שני? ומתוך למלך אחשורוש, שצריכים אותו לכטל הגיירות של האחשורוש החדש. ולכן נקרא מגילה, מלשון גלגל החודר בעולם, שבכל דור מתחדשת מגילה זו מחדש ונחוד חלילה. ולכן מסובכים הנערים את הגראגער שגם הפן גלגל החודר בעולם ומתחדש ככל דור ומלחמה לדי' עמלק מדור דור.

בגמרא (מגילה י"א ע"א) הוא אחשורוש הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו. וכמדהש הוא אחשורוש שכאו כל הצרות בימיו שנא' אכל גדול ליהודים. הוא אחשורוש שבאו כל הטובות בימיו שנא' שמחה וששון ליהודים. נראה ביאורך לב מלכים ושרים ביד ד' ואע"פ שהוא ברשעו מתחילתו ועד סופו מ"מ כאשר שבו ישראל בתשובה אותו האחשורוש עצמו גור שמחה וששון ליהודים. ואין שום נפ"מ מי הוא המלך והשר רק הכל תלוי במעשינו.

ורבים מעמי הארץ מתיהדים וגו' כי נפל פחד מרדכי עליהם. ובתפארת שלמה כתב, כי פחד השי"ת שהי' על מרדכי המשיך גם עליהם. ועי"ז התייהרו. עי"ש.

וי"ל כס"ד ע"י מעשה שהגרא"ו מלצר זי"ע שאל את הגרי"ת זונפלד זי"ע מדוע הוא מבטל כ"כ זמן על רבוי טכילות במקוה? והשיב אם ע"י טכילה נעשה מגוי יהודי, כ"ש שע"י מקוה נעשה מיהודי, יהודי יותר בשר. ודפח"ח. ומאז גם הגרא"ו מלצר היתה לו גישה אחרת לענין זה, ע"כ בספר מרא דארעא דישראל.

וי"ל שזוהי כוחה של פורים שאם מגויים נעשים יהודים ע"י פורים כי המגילה היא נצחית כידוע ממה שאמרו צדיקים הקורא למפרע לא יצא ודפח"ח.

כ"ש שהכל נעשים יהודים יותר כשרים ע"י פורים. ע"י 13 ופ"ח-א-ג

*

וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עַרְדַּי יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב וּפְרָשִׁים זֶה עִמְלֵק שִׁשִּׁינָה אֶת לְשׁוֹנוֹ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן כְּנַעַן. עֵיִישׁ בְּפִי חֶקֶת. עֲרִיד בְּגִימֵי מִרְדְּכָיִי, שִׁדְעָה לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן הָאוֹמוֹת וְהִבִּין אֶת מְזִימַת בְּגִתָּן וְחָרַשׁ וּמִ"מ לֹא שִׁינָה אֶת לְשׁוֹנוֹ וְעֵיִיכ הִי הִנֵּס וּמְרַדְכִי זֶה לְעוֹמַת זֶה כְּנַגְד עַרְדַּי. כִּי אֵילֹו הִי מְרָאָה בְּקִיאוֹתוֹ בְּלִשׁוֹן עַמִּים הִיוּ נִשְׁמָרִים מִמֶּנּוּ.

מִנֵּין וְאֵנִי הַסֵּתֵר אֶסְתִּיר פְּנֵי אֲבָל אֲנִי מֵאֲמִינִים שֶׁתַּחַת הַסֵּתֵר הַפְּנִים יֵשׁ פְּנִים מִסְכִּירוֹת וּמִשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ לְטוֹבָה.

*

אגרת הפורים

בְּמִסַּ' מַגִּילָה (יֵיֵא עֵיֵא) רַב מִתְּנָה פֶּתַח לֵה פִּתְחָא לְהֵאֵי פֶרְשָׁתָא מֵהַכָּא (פְּרָשִׁים, כְּשֵׁהִי רֹצֵה לְדַרְוֵשׁ בְּאֵגְרַת הַפּוּרִים הִי מִתְחִיל לְדַרְוֵשׁ מִקְרָא זֶה) כִּי מִי גִי גִדּוּל אֲשֶׁר לוֹ אֲלֵקִים קְרוּבִים אֵלָיו (דְּבָרִים ד'). וּפִי' מֵהֶרְשָׁא ח'ל: כִּי הִמֵּן אָמַר שֶׁכֶּבֶד הֶרְחִיקֵם אֲלֵקִיהֶם מֵעַל פְּנֵי וְכוּ' ע"כ. וְאָמַר כִּי לוֹ אֲלֵקִים קְרוּבִים "כֹּכַל קְרָאֵנוּ וְגו' דֵּהֵינּוּ בְּכָל מְקוֹם שֶׁקְרָאנוּ אֵלָיו הוּא קְרוֹב לָנו. עכ"ל.

וְהַמְשַׁמְעוֹת שֶׁל הַפִּתְחָאוֹת לְאֵגְרַת הַפּוּרִים שֶׁאֵתָא שֵׁם בְּגִמְרָא לְכָל הַחֲכָמִים מִר כּוֹדֵיִת לֵי וְכוּ' הוּא, שֶׁבְּפִסְקוֹ זֶה מִצְאָנוּ הַשְּׁעָרַי הַלְכָס לְחֹךְ תּוֹכֵן מִגִּילָה וְלִקְוֹבְעָה יָחַד בְּנַפְשׁוֹתֵינוּ. וְרִשִׁי שַׁחֲפָס לְשׁוֹן "אֵגְרַת הַפּוּרִים" וְלֹא נִקַּט לְשׁוֹן "מַגִּילָה" כְּרָגִיל בְּכָל הַמַּסְכָּחַת כּוֹדֵיִת כּוֹתְנוֹ, שֶׁעִיָּקֵר הַמַּכּוּחַן בְּמַגִּילָה הוּא לְהוֹדִיעֵנו דְּבַר שֶׁנֶּחֱרַץ לָנוּ בִּיחּוּד לִידַע, כְּמוֹ אֵגְרַת שְׁלֹמֹה בֵּין אָדָם לְחֶבְרֹוּ וְכוּ' מוֹדִיעֵנו אֵיזָה עֵיֵן בִּיחּוּד לֹו. וְסוֹכֵר רַב מִתְּנָה שֶׁמְרַדְכִי וְאֶסְתֵּר ע"פ רֹחַ הַקּוֹדֵשׁ שֶׁהוֹפֵק עֲלֵיהֶם שֶׁלַּחַו אֵגְרַת זֶה לְדוֹרָם וְלֹוֹרַעִם אַחֲרֵיהֶם, אֲשֶׁר הָעוֹלָה מְכַל הָאֵגְרַת הוּא - לֹא כֹאֲשֶׁר אֲתָם סְבוּרִים בֵּית יִשְׂרָאֵל נִפְרָצִים בְּגוֹלָה בְּאַרְץ הָעַמִּים, שֶׁנִּתְרַחַקְתֶּם מֵאֲלֵקִים, חֵס מִלֵּהוֹזִכִּיר. תְּדַע. שֶׁעֲדִיֵּן יֵשׁ לָכֶם אֲלֵקִים קְרוּבִים כְּמוֹ בִימֵי קֶדֶם בְּהִיזְחָכְכֶם כְּפִלְטִין שֶׁל אֲבִיכֶם וּמִתְהַלְכִים בְּחֶצֶר הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית. וְאֵע"פ שֶׁהִשְׁלִיךְ אֲתָכֶם אֶל אֶרֶץ אַחֲרַת כִּיּוֹם הַזֶּה, מ"מ לֹא זֶה מִחִיבְתְּכֶם וְעוֹשָׂה לָכֶם נִסִּים וּנְפִלְאוֹת אֲפִילוֹ עַל אֲדָמָה טְמָאָה.

וְלֵהֲסַבִּיר אֶת הַנִּי"ל כֹּאֲשֶׁר עַם לְכַבִּי בַּעֲזֵהִי"ת, אֲקִידִים שֶׁלֹּשׁ הַקְּרָמוֹת, וּמִשֵּׁם בָּאָרֶה.

א) בְּסִפְרֵי הַתְּנַיָּא פִּי"ב אֵיֵתָא ח'ל - יֵשׁ רַבְּבוּת מִיְנֵי חֲלוּקֵי מִדְּרָגוֹת בְּנִשְׁמוֹת, גְּבוּהָה מֵעַל גְּבוּהָה

*

לְפִירֹוֹשׁ הַרְמַב"ם בְּמִשְׁנָה אֵיזָה עִיר גְּדוּלָה כָּל שִׁישׁ בָּה עֶשְׂרֵה כְּטַלְנִין שְׁלֹגְבֵי דִין מִקְרִימִין לִיּוֹם הַכְּנִיסָה נֶאֱמַר, נִיחָא, דְּזוּהוּ גִדְרָה שֶׁל עִיר גְּדוּלָה אִם יֵשׁ בָּהֶם אוֹכְלוֹסִין שִׁיכּוּלִין לְפָרְנֵס עֶשְׂרֵה כְּטַלְנִין. אֲבָל לְפִירֹוֹשׁ הַרְשָׁבִיא שְׁלֹגְבֵי מוֹקֵף חוֹמָה נֶאֱמַר, קֶשֶׁה מֵאֵי נִי"מ אִם יֵשׁ בָּה עֶשְׂרֵה כְּטַלְנִין?

וְהִנֵּרְאָה, ע"פ הַמְדַרְשׁ (פְּתִיחָתָא דְּאֵיכָה כ') רַבִּי ר' חֵיֵיא בִּיקְשׁוּ לְרֵאוֹת נְטוּרֵי קֶרְתָּא וְהִבִּיאֹו הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים כְּעִיר וְאִמְרוּ אֵלּוֹ סְנַטוּרֵי קֶרְתָּא, כִּי הַנְטוּרֵי קֶרְתָּא הֵם הַמְלַמְדֵי תִּינוּקוֹת כִּי אִם ד' לֹא יִשְׁמַר עִיר שׁוֹא שֶׁקָּד שׁוֹמֵר.

וְהִנֵּה דְרִשׁוּ חז"ל (פְּסָחִים פו.) אֲנִי חוֹמָה זֶה תּוֹרָה. כִּי עִיָּקֵר שְׁמִירַת הָעִיר הִיא הַתּוֹרָה שְׁלּוֹמִדִים בָּה וְלֹא הַחוֹמָה שֶׁעֲשׂוּיָה מֵאֲבָנִים וְטִיט.

וְזוֹהוּ פְּשׁוּט שֶׁאִם כְּמַגִּילַת אֶסְתֵּר צִרִיךְ חוֹמָה כְּדִי לְקַדּוֹא בְּט"ו כּוֹדֵיִת חוֹמָה לְגִדְרָה אֲבָנִים גְּרִידָא נִכְתָּבָה מִגִּילָה, אֵיֵן כּוֹתֵת חוֹמָה לְגִדְרָה אֲבָנִים גְּרִידָא שֶׁהִי מְבוּאָר בְּגִמְרָא שֶׁתְּכִלִּית הַחוֹמָה הוּא לְשְׁמִירָה. וְלִפִּי הַתּוֹרָה אֵיֵן חוֹמָה נִקְרָא שְׁמִירָה כְּדוּךְ סְנַטוּרֵי קֶרְתָּא. וְלִפִּיכֶן הִבִּינוּ חז"ל שֶׁאֵיֵן חֵל שֵׁם שְׁמִירָה עַל עִיר שֶׁל חוֹמָה אֵיֵיכ יֵשׁ שֵׁם עֶשְׂרֵה כְּטַלְנִין שֶׁהֵם עִיָּקֵר הַשְּׁמִירָה.

*

עֵיֵן מִנְהַג יִשְׂרָאֵל לְלַבּוֹשׁ מְסוּהָ בְּפּוּרִים נִרְאָה כִּי הֵאִישׁ הַלּוֹבֵשׁ מְסוּהָ מִסְתִּיר אֶת פְּנֵי אֲבָל יוֹדַע שֶׁתַּחַת הַמְּסוּהָ יֵשׁ פְּנִים אַחֲרֵיָם. וְכֵן אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה